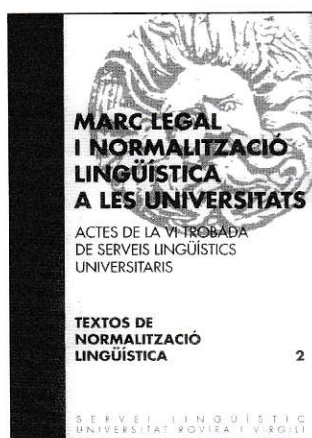

aquestes restes no tan sols han arribar per una acció humana voluntària, també pot ser-ho de forma fortuïta. Ara bé, la conjunció d'aquestes tres àrees d'estudi amb l'arqueologia més "clàssica" o "tradicional" faciliten enormement la comprensió d'èpoques reculades.

Sens dubte el llibre ha assolit l'objectiu, potser amb un llenguatge ja per a iniciats, però que aclareix que l'arqueologia prehistòrica, i en extensió l'arqueologia en el sentit ampli, no és tan sols excavar.

JOAN J. MENCHON I BES

Servei Lingüístic de la Universitat Rovira i Virgili, Marc legal i normalització lingüística a les universitats. Actes de la VI Trobada de Serveis Lingüístics Universitaris. Tarragona, 1996 (Textos de Normalització Lingüística, 2).

Aquest mes de novembre s'ha presentat un nou volum de la col·lecció *Textos de Normalització Lingüística* que publica el Servei Lingüístic de la Universitat Rovira i Virgili.

La sèrie es va iniciar, el juny de 1995, amb l'obra *La llengua catalana a la Universitat Rovira i Virgili*, que presentava les dades de coneixement i ús del català recollides a través d'una enquesta sociolingüística a la URV.

Un any més tard, tenim a les mans un llibre de caràcter ben diferent del primer: com ja indica el títol, es recullen en aquest volum les actes de la VI Trobada de Serveis Lingüístics Universitaris que van tenir lloc a Tarragona el 15 i 16 de desembre de 1994, a més d'altres articles que constitueixen un material de reflexió i d'informació força valuós no només per a totes les persones que treballen en normalització dins les universitats sinó per als dinamitzadors lingüístics de qualsevol àmbit.

El llibre s'enceta amb el pròleg de Joan Martí i Castell, rector de la Rovira i Virgili. A continuació comencen pròpiament les actes, amb el programa de la Trobada i la transcripció del discurs d'inauguració d'Antoni González Senmartí, vicerector d'Estatuts i Economia.

En la ponència de Jordi de Bofarull i de Jordi Ginebra, *Normalització i normalitat lingüístiques a les universitats catalanes*, s'exposa la necessitat imperiosa d'arribar a fixar els objectius finals del procés de normalització, "un horitzó de normalitat lingüística per a les nostres universitats com a mesura d'eficàcia planificadora i de compromís polític".

Exigències d'una situació normal serien

l'existència d'un espai universitari lingüístic català, la pràctica exclusiva de la llengua pròpia de Catalunya tant en els usos institucionals i administratius com en la majoria d'activitats acadèmiques i científiques –deixant a part el plurilingüisme necessari en congressos o jornades internacionals o l'ús d'altres llengües en els estudis de filologia–, o la fixació del paper dels serveis lingüístics en aquesta nova etapa –que es podrien dedicar a la recerca terminològica, a la formació del professorat i l'alumnat nouvingut, a la formació en llenguatges d'especialitat o en llengües estrangeres, etc.

Els autors relacionen molt encertadament aquesta normalitat "al fet que un parlant d'una comunitat lingüística no hagi de fer un esforç suplementari per expressar-se oralment i per escrit en la seva llengua quan es troba en el territori propi de la comunitat: que no hagi de ser un militant lingüístic al seu propi país i entre els seus". Crec que és una molt bona definició, que jo completaria encara afegint-hi "i que pugui rebre oralment i per escrit informació de caràcter general en aquesta mateixa llengua", perquè és ben sabut que quan es tracta (i ara esmentaré aquells exemples recurrents) d'anar al cinema, llegir un prospecte d'un medicament, les instruccions d'un electrodomèstic o una revista del cor en català, ens podem trobar amb greus dificultats.

En aquesta citació crec que és clau la idea que tenir drets però haver de practicar la militància per exercir-los no implica, en absolut, normalitat. Tots tenim el dret de declarar en un judici en català, de fer una escriptura en

aquesta llengua, fins i tot d'examinar-nos del carnet de conduir en l'idioma propi, però caldria que ens preguntéssim quants catalans (els que viuen i treballen a Catalunya) ho fem, i si no cal una gran dosi de militància per posar en pràctica aquests drets en determinades ocasions. Això no és gens "normal", en el sentit més usual –habitual– de la paraula.

La taula rodona protagonitzada per les associacions d'estudiants de la URV ofereix diverses propostes que s'haurien de tenir en compte a l'hora de fixar aquest horitzó de normalitat que preconitzen els autors de la ponència anterior.

Després d'aquestes intervencions, es transcriuen tres ponències que descriuen la situació de la llengua en diverses universitats: Pello Salaburu fa una exposició sobre el procés de normalització a l'administració i a la Universitat d'Euskadi, en la qual se'ns mostra un procés molt similar al que ha tingut lloc en la majoria d'àrees catalanoparlants però amb algunes adaptacions obligades per la particular situació sociolingüística del País Basc, motivada sobretot pel desconeixement de bona part de la població de l'euskara.

Marisa Bolta, de la Universitat de València, denuncia amb exemples l'incompliment que molt sovint es fa a les facultats valencianes de la Llei d'ús i ensenyament del valencià, i exposa la necessitat que el govern de la Universitat sigui més estricte en l'aplicació del reglament establert i tingui més en compte els drets lingüístics de l'alumnat per avançar a bon ritme.

Gaspar Valero i Martí, de la Universitat de les Illes Balears, és més optimista, i manifesta que a la UIB es compleix el Reglament d'ús intern i normalització del català, tot i que no considera esgotades les possibilitats legals que permetrien anar més lluny, al límit de les quals, però, no tothom està disposat a arribar.

Sobre aquest tema és especialment interessant la ponència de Josep R. Barberà, professor de dret administratiu de la URV, en què fa una afirmació que considero clau: "La prudència extrema dels textos legals comentats (típics d'una primera etapa normalitzadora) no ha de barrar el pas a interpretacions àmplies de la normativa, més ajustades a la realitat sociolingüística actual en l'àmbit universitari". Aquesta nova etapa necessita més fermesa a l'hora d'exigir el coneixement del català al professorat, o l'obligatorietat d'impartir les classes en aquesta llengua sense reparar, per exemple, en l'argument esbiaixat de la llibertat de càtedra.

A banda del que són pròpiament les actes de la Trobada, la publicació inclou dos annexos, el primer del qual és la *Proposta de model de reglament d'usos lingüístics per a les universitats catalanes* aprovada per la Comis-

sió Tècnica de Normalització Lingüística del Consell Interuniversitari de Catalunya, però avui encara pendent d'aprovació per part de la Comissió Política, integrada pels vicerectors de les universitats.

Aquest Reglament, que pretén ser exhaustiu i abastar tots els usos universitaris, és paral·lel a la proposta de Reglament per a l'ús de la llengua catalana que molts consells comarcals, ajuntaments o diputacions han adoptat ja. Tant en el cas de l'Administració local com en el de les universitats, aquesta pot ser una bona eina sempre que els equips de govern l'aprovin d'una manera conscient i decidida, i que en conseqüència se'n faci el seguiment corresponent a través d'una comissió creada expressament amb aquesta finalitat. No és funció dels tècnics de normalització actuar com a policia lingüística, sinó que han de ser els òrgans polítics els que han de vetllar pel compliment de la normativa. En cas contrari, el Reglament a les universitats, com ha passat en alguns ajuntaments, pot no ser res més que una declaració de bones intencions en un moment concret o que un mer tràmit, en definitiva, paper mullat.

Al meu parer, els serveis lingüístics universitaris han de fer un treball seriós de conscienciació previ a qualsevol aprovació del Reglament, assegurant-se al màxim que l'equip que l'ha d'adoptar l'assumeix amb totes les seves conseqüències. Penso que d'aquesta manera les xifres de reglaments lingüístics aprovats –a les universitats o a les administracions– no seran tan elevades, però els resultats aconseguits seran coincidents amb les previsions.

Clou el volum un darrer annex, *l'Informe sobre la constitucionalitat i legalitat de la necessitat de valorar els coneixements de la llengua catalana en l'accés a la docència universitària* elaborat per Jaume Vernet i Llobet, Joan Ramon Solé i Durany i Antoni Mirambell i Abanco.

Es va encarregar la redacció d'aquest document a aquest equip de juristes per tal de tenir arguments per poder redactar un reglament lingüístic per a les universitats que no vulnerés la llei però que tampoc no desaprofités les possibilitats que ofereix, i el resultat en va ser aquest acurat i complet estudi que legitima els articles més polèmics de la Proposta de reglament de què hem parlat anteriorment.

No és estrany que s'hagi tingut la necessitat de comptar amb un estudi d'aquest tipus per justificar la legalitat de valorar els coneixements de llengua catalana del professorat, perquè quan un reglament afecta l'accés d'una persona a un lloc de treball o, més encara, la continuïtat en aquesta plaça, les reaccions no es fan esperar. A ningú no amoïna gaire que la universitat o qualsevol organitza-

ció substitueixi un rètol en espanyol per un en català; ara bé, quan els afectats pel canvi o la normativa tenen nom propi, la qüestió esdevé més complicada i les susceptibilitats són a flor de pell.

Tot i tenir la llei a favor, com demostra aquest treball, encara avui el Consell Interuniversitari no ha aprovat la Proposta de reglament, ja que els vicerectors de les universitats que el componen, malgrat que estan d'acord amb la filosofia del document, detecten que existeixen aquestes reticències quan es tracta d'exigir un perfil lingüístic determinat al personal docent.

En relació amb aquesta qüestió i ja per concloure, vull sumar-me a una idea que s'ha anat repetint, més o menys explícitament, en les diverses ponències d'aquestes Actes: una vegada més, i com ha succeït en altres àmbits, amb la Proposta de reglament els tècnics dels serveis lingüístics han estat més agosarats que els polítics responsables de la planificació lingüística. Crec que ja ha arribat l'hora que hi hagi un canvi d'actitud d'aquest col·lectiu a fi que els esforços i la tasca dels planificadors no trobin traves sinó suport en els òrgans de govern, per tal d'aconseguir que les propostes dels serveis lingüístics esdevinguin realment eines de normalització que construïxin amb fermesa la normalitat lingüística que necessiten les nostres universitats.

ANNA SAPERAS TUSET
*Directora del Centre de
Normalització Lingüística de
l'Àrea de Reus "Miquel
Ventura"*